

Porównanie skali wzrostu bieżących wydatków oświatowych i części oświatowej subwencji ogólnej między 2019 a 2020 rokiem

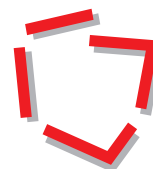
– Grzegorz P. Kubalski

Główne fakty

- Ostrożnie liczona dynamika wzrostu wysokości bieżących wydatków oświatowych w powiatach, wynikającego tak z reformy oświatowej, jak i ustalonego na poziomie centralnym wzrostu wysokości płac, jest o 3,5 punktu procentowego wyższa niż wzrost przypadającej powiatom części oświatowej subwencji ogólnej. Powstająca tylko z tego powodu luka finansowa jest prawie dwa razy większa niż szacowany przez MF wzrost wysokości udziałów powiatów w PIT.
- W roku 2020 sumaryczna wysokość luki finansowej w oświacie powiatowej może sięgnąć 1,9 mld złotych. Jest to kwota wyższa niż przewidziana do osiągnięcia na koniec 2019 roku skumulowana nadwyżka operacyjna brutto powiatów.
- Prowadzona polityka oświatowa państwa prowadzi do drastycznego ograniczenia możliwości rozwojowych powiatów, w tym w zakresie inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych. W wielu przypadkach wymusi również cięcia wydatków bieżących poświęconych na realizację innych zadań.

Warto wiedzieć więcej
Analizy samorządowe

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

ISSN 2657-8638

Wydatki oświatowe mają kluczowy wpływ na kondycję finansową samorządu powiatowego. Jest to konsekwencją faktu, iż stanowią one największą pozycję w strukturze wydatków – w roku 2018 stanowiły aż 34,9% wydatków¹. Przez długi czas nie stanowiły one problemu o tyle, że z naddatkiem były pokrywane przez część oświatową subwencji ogólnej. Nie był to zresztą przypadek – w momencie odtworzenia powiatów w roku 1998 struktura ich dochodów była taka, że nie miały one z czego dokładać do funkcjonowania oświaty, a zatem przynależna im część oświatowa subwencji ogólnej musiała w pełni wystarczyć na wydatki oświatowe.

Obecnie jednak sytuacja jest inna. W roku 2012 patrząc globalnie pojawiła się luka między bieżącymi wydatkami a dochodami oświaty. Od roku 2013 sukcesywnie ona rośnie osiągając w roku 2018 poziom przekraczający 1 mld zł². Jest to kwota znacząca – o jej skali najlepiej może świadczyć kwota dochodów powiatów z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych – wynosiła ona nieco ponad 5,6 mld zł³. W roku 2018 w całej Polsce jedynie w 9 powiatach część oświatowa subwencji ogólnej wystarczała na pokrycie bieżących wydatków oświatowych⁴.

Oznacza to jednak, że rok 2020 może być bardzo poważnym wyzwaniem dla budżetów powiatów. Wielu starostów uważało, że reforma oświatowa prowadząca do zwiększenia liczby roczników uczniów w szkołach ponadpodstawowych – prowadzonych przez powiaty – przyczyni się do poprawy sytuacji budżetowej. Istotnie tak by było, gdyby w danym powiecie każdy uczeń przynosił dochód netto; w sytuacji gdy generuje wydatek netto to zwiększenie liczby uczniów musi doprowadzić do skokowego wzrostu luki finansowej między bieżącymi wydatkami oświatowymi a dochodami z części oświatowej subwencji ogólnej.

Celem niniejszej analizy jest ocena, czy w świetle znanych już okoliczności zaproponowana przez rząd wysokość części oświatowej subwencji ogólnej wystarczy do pokrycia bieżących wydatków oświatowych w powiatach.

¹ Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2018 roku, KRRIO, Warszawa 2019, s. 247

² J. Zięba, M. Tobor, Powiatowa oświata w nowej kadencji samorządu, Warto Wiedzieć Więcej. Analizy Samorządowe, Nr 1/2019, s. 3

³ Sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych [...], *op.cit.*, s. 241

⁴ J. Zięba, M. Tobor, *op.cit.*, s. 5

Analiza została oparta na trzech głównych źródłach danych:

- w odniesieniu do danych dotyczących wysokości części oświatowej subwencji ogólnej przypadającej poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego, a także szacowanych udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) – komunikatach Ministerstwa Finansów;
 - w odniesieniu do danych dotyczących struktury i wysokości wydatków budżetowych oraz o nadwyżce operacyjnej netto – danych ze sprawozdań budżetowych po III kw. 2019 r. w opracowaniu Jana Macieja Czajkowskiego;
 - w odniesieniu do danych dotyczących rzeczowej realizacji zadań oświatowych (w szczególności liczby nauczycieli ogółem, w poszczególnych typach szkół i na poszczególnych stopniach awansu zawodowego) – publikacji „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2018/2019”, GUS, Warszawa-Gdańsk, 2019.
- Inne źródła danych, wykorzystane incydentalnie, są przywoływane bezpośrednio przy danych.

Przewidywana wysokość części oświatowej subwencji ogólnej

W dniu 15 października Ministerstwo Finansów przedstawiło planowane na 2020 r. roczne kwoty subwencji, wpłat i udziałów w PIT dla poszczególnych gmin, powiatów i województw. Zestawienie obejmuje również część oświatową subwencji ogólnej. Z porównania udostępnionych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej danych za lata 2019 i 2020 wynika, że największy wzrost subwencji następuje dla miast na prawach powiatu (w części dotyczącej zadań powiatowych) – 15,11% i w powiatach – 14,60%.

Tabela 1. Część oświatowa subwencji ogólnej

	Część oświatowa subwencji ogólnej		
	2019 – naliczona po zmianach [zł]	2020 – szacowana [zł]	zmiana [%]
ogółem	46 708 475 055	49 536 831 383	106,06
gminy razem	29 914 826 511	30 322 308 108	101,36
powiaty grodzkie	7 648 455 592	8 803 819 771	115,11
powiaty ziemskie	8 535 615 113	9 782 215 603	114,60
województwa	609 577 839	628 487 901	103,10

Źródło: Ministerstwo Edukacji Narodowej

Fakt szczególnego uprzywilejowania jednostek poziomu powiatowego został zresztą wyraźnie podkreślony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w toku obrad Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Kluczowe pytanie dotyczy jednak nie tego, czy w powiatach wzrost części oświatowej subwencji ogólnej jest największy, tylko tego, czy wzrost ten pokrywa wzrost wydatków bieżących wynikający z decyzji podjętych na poziomie centralnym. Dwa kluczowe czynniki są związane odpowiednio ze zmianą struktury szkolnictwa prowadzonego przez powiaty oraz ze wzrostem wynagrodzeń nauczycielskich.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że przeprowadzona analiza byłaby precyzyjniejsza w przypadku dostępu do danych Systemu Informacji Oświatowej. Wobec braku takiego dostępu, jak również nieudostępnienia do dnia sporządzania niniejszej analizy liczby uczniów przeliczeniowych przypisanych do poszczególnych wag algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej poszczególne czynniki musimy szacować przy dokonaniu założeń, które opisane zostają poniżej. Wprowadza to pewien margines błędu, jednakże nie zmienia jakościowo końcowych wniosków.

Konsekwencje zmiany struktury szkolnictwa

Rok 2020 jest pierwszym pełnym rokiem kalendarzowym funkcjonowania nowej struktury szkolnictwa na poziomie ponadpodstawowym. W strukturze tej co do zasady dłuższy jest okres nauczania w szkołach ponadpodstawowych – zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 2. Okres nauczania w szkołach ponadpodstawowych

	w starej strukturze	w nowej strukturze
Licea ogólnokształcące	3 lata	4 lata
Technika	4 lata	5 lat
Szkoły zawodowe/szkoły branżowe I stopnia	2 lata	2 lata

Przeprowadzony w bieżącym roku tzw. podwójny nabór w praktyce oznacza uruchomienie liceów w systemie 4-letnim, a techników w systemie 5-letnim. Pociąga to za sobą konieczność pokrycia kosztów zwiększonej liczby oddziałów klasowych. Oszacowanie kosztów przeprowadzimy na dwa sposoby przy następujących założeniach upraszczających:

1. Zakładamy, że w latach 2017-2018 liczba oddziałów uruchamianych w poszczególnych latach jest stała, jak również że liczba uruchomionych w roku 2019 oddziałów pierwszych po szkole podstawowej i po liceum jest identyczna. Założenie to jest o tyle uzasadnione, że liczebność poszczególnych roczników jest porównywalna⁵;
2. Przyjmujemy identyczną liczbę godzin obowiązkowych zajęć dydaktycznych w klasach pierwszych nowej podstawy programowej z uśrednioną po klasach liczbą godzin obowiązkowych zajęć dydaktycznych odpowiednio w klasach I-III w liceach oraz I-IV w technikach zgodnie ze starą podstawą programową. Założenie to jest o tyle uzasadnione, że liczby te są zbliżone. Zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁶ uśredniony po klasach I-III tygodniowy wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w liceach ogólnokształcących wynosi 30,33, zaś analogiczny wymiar dla klasy I przewidziany w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół⁷ wynosi 30. Analogicznie w przypadku techników uzyskujemy 33,25 jako średnią po klasach I-IV staro ramowego planu nauczania i 34 jako tygodniowy wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą zgodnie z nowym ramowym planem nauczania.
3. Zakładamy stałość preferencji uczniów, tj. powtarzający się corocznie odsetek uczniów wybierających liceum ogólnokształcące, technikum i szkoły zawodowe/branżowe.
4. Zakładamy stały odsetek kosztów przeznaczonych na poszczególne typy szkół w poszczególnych latach.

⁵ J. Zięba, M. Tobor, op.cit., s. 8

⁶ Dz.U. poz. 204 z późn. zm.

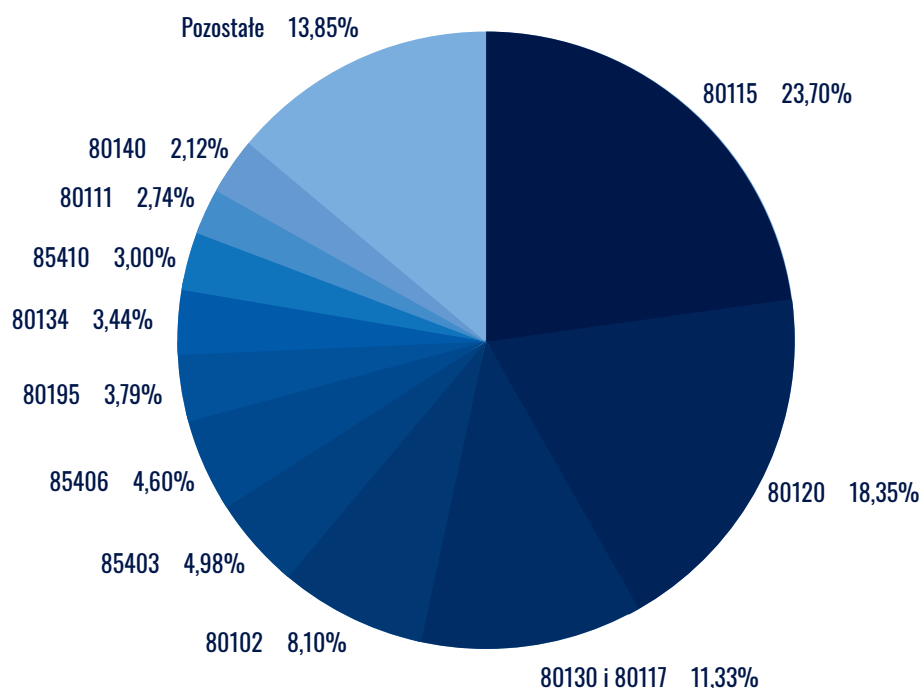
⁷ Dz.U. poz. 639

Przy powyższych założeniach możemy *ceteris paribus* przyjąć koszty prowadzenia dodatkowego poziomu klas jako proporcjonalne do dotychczasowych kosztów (1/3 kosztów w liceach i 1/4 kosztów w technikach). W roku 2019 skutki zmian występowały przez cztery miesiące, a zatem przez 1/3 roku. Pozwala to przyjąć następujący sposób wyliczenia:

Rok kalendarzowy	Wydatki bieżące
2018	W_{2018}
2019	$W_{2019} = W_{2018} + \frac{1}{3} (\alpha_{lic} \cdot \frac{1}{3} + \alpha_{tech} \cdot \frac{1}{4}) W_{2018}$
2020	$W_{2020} = W_{2018} + \frac{1}{3} (\alpha_{lic} \cdot \frac{1}{3} + \alpha_{tech} \cdot \frac{1}{4}) W_{2018}$

gdzie: α_{lic} – ułamek wydatków oświatowych przypadających na licea ogólnokształcące, α_{tech} – analogiczny ułamek wyliczony dla techników. Wartość przywołanych współczynników możemy wyznaczyć w oparciu o strukturę poniesionych przez powiaty w roku 2018 bieżących wydatków oświatowych⁸. Strukturę tę pokazuje wykres nr 1

Wykres 1. Struktura poniesionych przez powiaty bieżących wydatków oświatowych w 2018 r.

Oznaczenia rozdziałów to odpowiednio: 80115 – technika, 80120 – licea ogólnokształcące, 80130 – szkoły zawodowe, 80117 – szkoły branżowe I i II stopnia, 80102 – szkoły podstawowe specjalne, 85403 – specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, 85406 – poradnie psychologiczno-pedagogiczne, 80195 – pozostała działalność, 80134 – szkoły zawodowe specjalne, 85410 – internaty i bursy szkolne, 80111 – gimnazja specjalne, 80140 – placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego i ośrodki doskonalenia i doskonalenia zawodowego

⁸ J.M.Czajkowski, Raport ze sprawozdań budżetowych JST, niepublikowany

W oparciu o przywołane dane możemy stwierdzić, że $\alpha_{lic} = 18,35$, zaś $\alpha_{tech} = 23,7$.
Podstawiając wartości liczbowe uzyskujemy:

Rok kalendarzowy	Wydatki
2018	W_{2018}
2019	$W_{2019} = 1,0401 \cdot W_{2018}$
2020	$W_{2020} = 1,120 \cdot W_{2018} = 1,077 \cdot W_{2019}$

Oznacza to, że sama zmiana struktury szkolnictwa pociąga za sobą wzrost bieżących wydatków oświatowych o 7,7% względem roku 2019, a nie jest to jedyny czynnik kosztotwórczy.

Konsekwencje podwyżek wynagrodzeń nauczycieli i personelu niedydaktycznego

Ocena konsekwencji podwyżek wynagrodzeń wymaga wyodrębnienia w ramach ogólnych puli wydatków przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli i wynagrodzenia pracowników administracji i obsługi. Na potrzeby przeprowadzonego oszacowania odwołujemy się do algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej, który przyjmuje średni dla kraju wskaźnik wydatków rzeczowych oraz wydatków płacowych dla pracowników administracji i obsługi wynoszący jednolicie 0,25. Oznacza to, że możemy przyjąć, iż wynagrodzenia nauczycieli stanowią 75% bieżących wydatków oświatowych. Na pozostałe 25% składają się zarówno wynagrodzenia personelu nie dydaktycznego, jak i wydatki rzeczowe. Nie dysponując danymi umożliwiającymi ustalenie wzajemnej proporcji obu tych grup wydatkowych przyjmujemy podział po połowie, tj. przyjmujemy, że wynagrodzenia pracowników administracji i obsługi stanowią 12,5% bieżących wydatków oświatowych.

Zakładamy, że poszczególne szkoły i placówki oświatowe są prowadzone w sposób optymalny ekonomicznie, tzn. wynagrodzenie nauczycieli jest równe średniemu wynagrodzeniu na poszczególnych stopniach awansu zawodowego – zgodnie z art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela, zaś wynagrodzenie pracowników niedydaktycznych jest równe minimalnemu wynagrodzeniu za pracę.

Obie kategorie wynagrodzeń ulegają podwyższeniu w związku z podjętymi w bieżącym roku decyzjami na poziomie centralnym. I tak:

- w przypadku wynagrodzeń nauczycieli w projekcie ustawy budżetowej na rok 2020⁹ proponuje się ustalenie kwoty bazowej dla nauczycieli na poziomie 3.337,55 zł. Dla porównania kwota ta w ustawie budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r.¹⁰ wyniosła 3.045,21 zł. W ten sposób zostaje utrzymana wprowadzona od 1 września 2019 roku podwyżka wynagrodzeń nauczycieli o 9,6%. W rzeczywistości ze względu na dodatkowe zmiany wzrost wysokości wynagrodzenia był większy – w symulacji poprzestajemy jednak na tym najniższym wskaźniku;
- w przypadku wynagrodzeń pozostałych pracowników mamy do czynienia z kumulatywnym efektem dwóch zmian. Pierwszą z nich jest podniesienie kwotowe płacy minimalnej z 2.250 zł na 2.600 zł; drugim jest wyłączenie mocą ustawy z dnia 19 lipca 2019 o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. poz. 1564) ze składników służących kalkulacji płacy na potrzeby jej porównania z płacą minimalną dodatku stażowego. Większości pracowników szkół dodatek ten przyznano w maksymalnej, 20% wysokości. W praktyce oznacza to podwyżkę wynagrodzenia do poziomu nie 2.600 zł, lecz 3.120 zł, tj. o 38,7%. Warto w tym miejscu przypomnieć, że wzrost płacy minimalnej między 2018 a 2019 rokiem wyniósł 7,1%. Oznacza to, że skutek zmiany wysokości wynagrodzenia przedstawia się następująco:

Rok kalendarzowy	Wydatki bieżące
2018	W_{2018}
2019	$W_{2019} = (0,75 \cdot (1 + \frac{1}{3} \cdot 0,096) + 0,125 \cdot 1,071 + 0,125) \cdot W_{2018}$
2020	$W_{2020} = (0,75 \cdot 1,096 + 0,125 \cdot 1,071 \cdot 1,387 + 0,125) \cdot W_{2018} = 1,132685 \cdot W_{2018} = 1,096633 \cdot W_{2019}$

Oznacza to, że efekt wzrostu wynagrodzeń prowadzi do wzrostu bieżących wydatków oświatowych względem roku 2019 o 9,66%.

⁹ druk sejmowy VIII kadencji nr 3829

¹⁰ Dz.U. poz. 198

Szacowany wzrost wydatków oświatowych powiatów

Obie opisane powyżej konsekwencje finansowe (zmian struktury szkolnictwa i podwyżek wynagrodzeń w szkołach) są od siebie niezależne, co oznacza że dla wyznaczenia ostatecznego wzrostu kosztów bieżących zadań oświatowych należy wyliczyć iloczyn obu wskaźników wzrostu.

$$W_{2020} = 1,077 \cdot 1,096633 \cdot W_{2019} \approx 1,1813 \cdot W_{2019}$$

Z prostego oszacowania wynika zatem, że bieżące wydatki oświatowe w roku 2020 wzrosną o około 18,13% względem roku poprzedniego. Oznacza to, że nawet gdyby część oświatowa subwencji ogólnej w pełni pokrywała bieżące wydatki oświatowe w powiatach w roku 2019 to ustalony współczynnik jej wzrostu prowadziłby do powstania luki finansowej na poziomie 3,53 punktu procentowego. Kwotowo oznacza to przeszło 301 mln zł.

Sytuacja jest jednak znacznie poważniejsza. Już w roku 2019 część oświatowa subwencji nie pokrywała bieżących wydatków oświatowych. Odnieśmy się zatem do poniesionych wydatków. Zgodnie ze sprawozdaniami budżetowymi bieżące wydatki oświatowe powiatów w roku 2018 zamknęły się kwotą przeszło 9,223 mld zł. Skoro zatem:

$$W_{2020} = 1,120 \cdot 1,132685 \cdot W_{2018} \approx 1,2686 \cdot W_{2018} \approx 11,7 \text{ mld zł}$$

Porównanie tej kwoty z szacowaną na 2020 rok wysokością części oświatowej subwencji ogólnej przypadającej powiatom prowadzi do wniosku, że luka finansowa może wynieść w przyszłym roku około 1,9 mld zł. Takie środki z dochodów własnych będą musiały przeznaczyć powiaty celem pokrycia bieżących wydatków oświatowych. Podkreślić należy, że jest to kwota przypadająca na same powiaty – bez uwzględnienia miast na prawach powiatu.

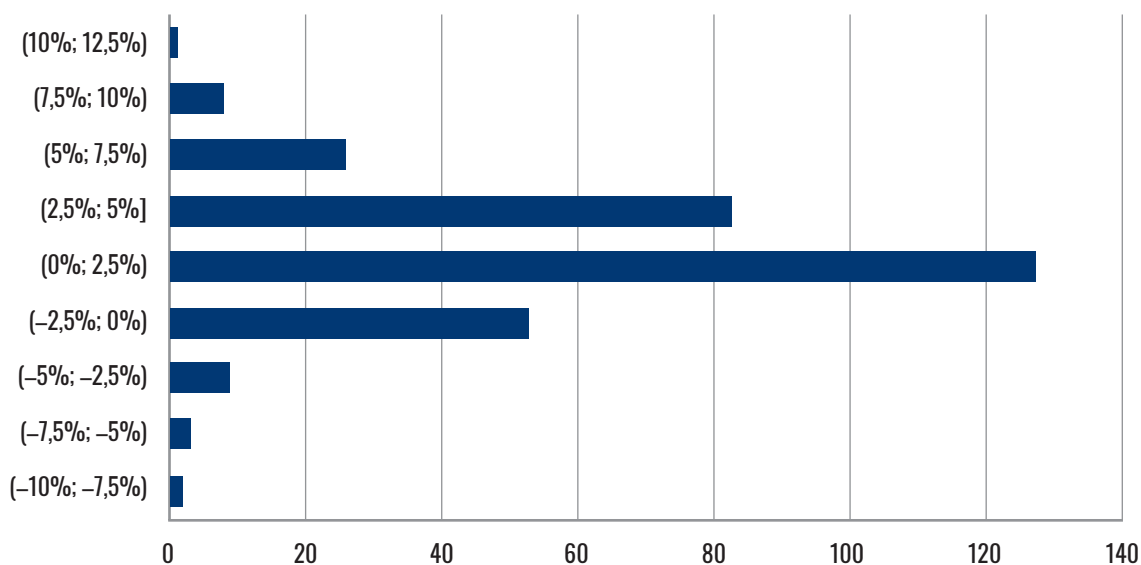
Ocena możliwości pokrycia zwiększonych wydatków oświatowych udziałem w PIT

Wobec wielokrotnie podkreślanej przez przedstawicieli rządu możliwości pokrycia luki finansowej między bieżącymi wydatkami oświatowymi a częścią oświatową subwencji ogólnej z dochodów własnych zasadne jest dokonanie analizy, czy wyliczoną powyżej dodatkową lukę finansową da się pokryć z udziału powiatów w podatku dochodowym od osób fizycznych. Analiza taka jest tym bardziej uzasadniona, iż w roku bieżącym nastąpiły liczne zmiany legislacyjne wpływające na zmniejszenie wydajności fiskalnej PIT – obniżenie stawki podatkowej, podniesienie kwoty wolnej od podatku, a wreszcie wprowadzenie powszechnego zwolnienia podatkowego dla młodych osób. Istotnie skutki tych wszystkich zmian widać w szacowanych przez Ministerstwo Finansów dochodach.

Porównując prognozowane dochody powiatów z PIT na rok 2019 i rok 2020 stwierdzić można, że wzrost wynosi zaledwie 159,6 mln zł¹¹, tj. 2,58%.

Powyższa konstatacja nie obrazuje całości sytuacji, gdyż ta w powiatach jest bardzo zróżnicowana. Aż w 64 powiatach Ministerstwo Finansów przewiduje nominalny spadek dochodów z PIT, przy czym największy przewidywany spadek w pojedynczym powiecie wynosi 8,05%. Oznacza to jednak, że w przeszło 20% powiatów zwiększone potrzeby w zakresie wydatków oświatowych nałożą się na spadek – czasami dość znaczący – dochodów podatkowych. Najwyższy przewidywany wzrost wynosi z kolei 10,15%¹². Poniższy wykres pokazuje jak się przedstawia liczba powiatów, w których zmiana udziału w PIT mieści się w poszczególnych 2,5-procentowych odcinkach.

Wykres 2. Zmiana szacowanego udziału w PIT w powiatach między 2019 a 2020 rokiem

¹¹ W tym ok. 20 mln zł, które najprawdopodobniej są błędem rachunkowym Ministerstwa

¹² Pomijając pojedynczy wynik, w którym Ministerstwo przewidziało przeszło dwukrotny (sic!) wzrost udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. Bez znajomości okoliczności powodujących tak znaczący wzrost należy spoglądać na niego z dużą ostrożnością.

Oświatowa luka finansowa a nadwyżka operacyjna

Uzyskany szacunek luki finansowej warto jest porównać z wysokością planowanej na koniec 2019 roku nadwyżki operacyjnej brutto i netto (tj. po uwzględnieniu przypadających na rok 2019 rozchodów – przypadających w tym roku spłat zobowiązań dłużnych). Zgodnie z danymi na koniec III kwartału skumulowana nadwyżka operacyjna netto ma wynosić prawie 400 mln zł. Okazuje się zatem, że nawet ostrożnie liczona luka – przy kontrfaktycznym założeniu, że w roku bieżącym część oświatowa subwencji pokrywa wszystkie wydatki bieżące – pochłonięłaby $\frac{3}{4}$ nadwyżki operacyjnej netto powiatów. Z kolei wyliczona wg wydatków kwota luki finansowej (1,9 mld zł) jest większa niż cała skumulowana nadwyżka operacyjna brutto powiatów planowana na koniec 2019 r. (1,4 mld zł).

Takie spojrzenie nie uwzględnia sytuacji poszczególnych jednostek. Niestety trudno jest dokonać pełnej analizy sytuacji poszczególnych powiatów. Wynika to z tej przyczyny, że część powiatów uwzględniła konsekwencje finansowe podwyżki wynagrodzeń nauczycieli i związany z tym wzrost części oświatowej subwencji ogólnej na sesjach październikowych, a tym samym w sprawozdaniu sporządzonym na koniec III kwartału w części powiatów planowanie dochody i wydatki uwzględniają już wszystkie czynniki, w części zaś nie. Opierając się na bardzo zgrubnym oszacowaniu można założyć, że co najmniej 50 powiatów będzie miało poważne problemy z uniesieniem ciężących na nich wydatków oświatowych bez jednoczesnego ograniczenia innych wydatków bieżących. Z kolei ograniczenie wydatków inwestycyjnych będzie standardem, a nie wyjątkiem.

Spis treści

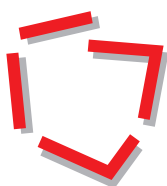
1. Wprowadzenie	2
2. Uwagi metodologiczne	3
3. Przewidywana wysokość części oświatowej subwencji ogólnej	4
4. Konsekwencje zmiany struktury szkolnictwa	5
5. Konsekwencje podwyżek wynagrodzeń nauczycieli i personelu niedydaktycznego	8
6. Szacowany wzrost wydatków oświatowych powiatów	9
7. Ocena możliwości pokrycia zwiększonych wydatków oświatowych udziałem w PIT	10
8. Oświatowa luka finansowa a nadwyżka operacyjna	11

Copyright by
Związek Powiatów Polskich

Warto wiedzieć więcej
Analizy samorządowe

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

ISSN 2657-8638

Wydawca:
Związek Powiatów Polskich
Pałac Kultury i Nauki (27 piętro, pokój 2704)
00-901 Warszawa, Plac Defilad 1
www.zpp.pl
tel. +48 22 656 63 34
fax +48 22 656 63 33